

OPFOK VAN LEGHENNEN VOOR HET ETAGESYSTEEM

B.F.J. Reuvekamp, technisch medewerker legpluimveehouderij

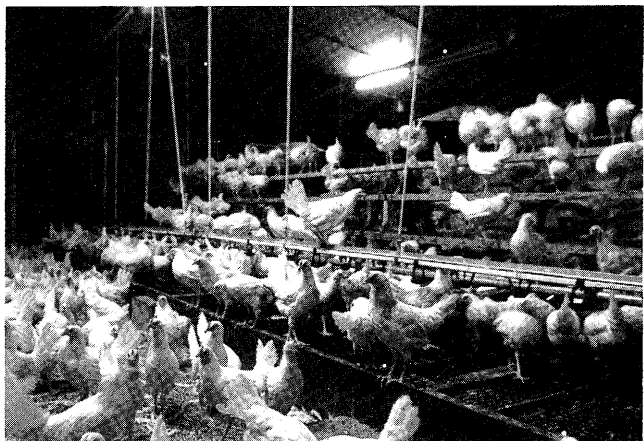
De afgelopen jaren zijn op praktijkbedrijven enkele keren witte leghennen opgefokt voor het etagesysteem. De dieren werden opgefokt in strooisel/rooster stallen zoals gebruikt wordt voor de opfok van scharrelhennen. Voor de opfok van hennen voor het etagesysteem is de inrichting aangepast. De opfok voor het tweede praktijkbedrijf met het etagesysteem is anders verlopen. De eerste 8 weken zijn de dieren op een batterij opgefokt, waarna zij zijn overgeplaatst naar strooisel/rooster stallen.

Opfok in strooisel/rooster stallen

De opfok van leghennen voor het etagesysteem in strooisel/roosterstallen zoals dat tot nu toe meestal werd toegepast, verschilt niet veel van de opfok van scharrelhennen. Op twee punten is de opfok duidelijk anders. Dit betreft het plaatsen van ruiters met zitstokken en de watervoorziening via drinknippels. De eerste weken worden de kuikens op een deel van het rooster gehouden, waarop plastic is aangebracht met een dun laagje houtkrullen. De zijanten van het rooster zijn afgeschermd met gaas of een schot. Op het moment dat het plastic verwijderd wordt kunnen de kuikens de beschikking krijgen over de hele stal. De eerste nachten kan het nodig zijn de dieren op het rooster te jagen, om het strooisel niet onnodig te laten vervuilen en om de dieren langs deze weg te stimuleren op de zitstokken te gaan slapen. Dit laatste kan in stallen met weinig of geen daglichtinval ook bevorderd worden door kleine lampjes boven de ruiters met zitstokken te hangen of het licht automatisch terug te laten dimmen. De ruiters met zitstokken kunnen voordat de kuikens aankomen, allemaal in de stal worden geplaatst. Hoewel deze werkwijze de rust in stal bevordert, kan het gedeeltelijk of zelfs later plaatsen voordelen bieden. Tijdens handelingen als het plastic van het rooster verwijderen,

eningen en snavelkappen, is het gemakkelijker werken als de ruiters er slechts gedeeltelijk staan. Een goede werkwijze is het plaatsen van enkele ruiters vanaf de eerste dag en het aantal ruiters "mee te laten groeien" met de kuikens. De kuikens zijn vanaf het begin af aan gewend aan de ruiters met zitstokken en de opfokker heeft zo weinig mogelijk last van de ruiters. Als richtlijn kunnen we 9 cm. zitstoklengte per 18 weekse hen aanhouden. In oudere stallen met bijvoorbeeld houten spanten kunnen de witte dieren ook op de spanten en leidingen komen, met mogelijke schade als gevolg.

Hoewel de dieren moeten leren drinken van nippels zijn goede ervaringen opgedaan met het werken met rondrinkers en nippels. Alleen nippels kan wel, maar vlak na het snavelkappen hebben de dieren moeite met de wateropname.

Ook is het mogelijk rond het snavelkappen te werken met cupjes aan de nippelleiding en zo de wateropname te stimuleren. Als de nippelleidingen voorzien zijn van een lekgoot of een morsbakje kunnen de nippels vanaf de eerste dag erbij gehangen worden. Zonder deze voorzieningen zullen er natte plekken op het plastic ontstaan en zal de kans op coccidiose groter worden. In dat geval kunnen de nippels erbij worden gehangen als het plastic van de roosters is verwijderd.

De rondrinkers werden vanaf de eerste dag geplaatst en werden geleidelijk verwijderd enige weken na het snavelkappen of na de ILT-enting op 11 weken leeftijd.

Eerste deel op de batterij

In één geval werden de dieren gedurende de eerste 8 weken opgefokt op de batterij waarna ze werden overgeplaatst naar strooisel/rooster stallen.

Het eerste deel opfokken op de batterij heeft een aantal voordelen. Omdat de dieren maar tot 8 weken in de batterijkooien verbleven, kon een veel hogere bezetting worden gehandhaafd dan in het geval wanneer de jonge hennen tot 18 weken op de batterij gehouden worden. Hierdoor zijn de stookkosten per dier lager. Op een batterij is het voerverbruik lager dan in een strooisel/roosterstal. Verder zijn handelingen als snavelkappen en sommige entingen op een batterij eenvoudiger uit te voeren, omdat de dieren niet gevangen hoeven te worden. Een lastige klus als het verwijderen van het plastic van het rooster in een strooisel/roosterstal hoeft niet uitgevoerd te worden.

Naast de voordelen zijn er ook een aantal nadelen. De dieren moeten overgeplaatst worden, wat extra arbeid en risico's met zich meebrengt. Door het overplaatsen verliezen de dieren aan gewicht. Het herstel kost wat extra voer. De jonge hennen zijn niet gewend aan de grote ruimte in een strooisel/roosterstal en aan het zich bewegen in een grote groep of in het verticale vlak. De

eerste twee punten betekenen een risico met het "op een hoop vliegen", waardoor uitval kan ontstaan.

Voor beide staltypen is er vaker een leegstand-periode en zal vaker schoongemaakt en ontsmet moeten worden.

Het verloop van de opfok op de batterij

Op de batterij werden op 1 februari 1991 ca. 22750 LSL-kuikens geplaatst. De bezetting was bijna twee maal zo hoog als bij een opfok tot 18 weken wordt toegepast.

Op 8 weken leeftijd was de bezetting als volgt:

- 165 cm² per kuiken
- 11 kuikens per drinknippel
- 3,1 cm voerbaklengte

Het snavelkappen is gebeurd op een leeftijd van 5 ½ week. De opfok is de eerste 7 weken normaal verlopen.

In de 8^e week was volgens de opfokker de bezetting aan de hoge kant. Dit leidde tot een wat hogere uitval in de laatste week (136 (0,6%) dieren in de 8^e week en 19 dieren in de week daarvoor). Verder was het moeilijk voor de opfokker om in de laatste week een goed overzicht te houden over de dieren. Het gemiddeld gewicht op een leeftijd van 7 weken was 470 gram en lag daarmee 30 gram onder de norm. Het voerverbruik lag 0,1 kg onder de norm.

Overplaatsen van batterij naar de grond

Op een leeftijd van 8 weken zijn de dieren overgeplaatst van de batterij naar drie strooisel/roosterstallen. Hiervoor werden containers gebruikt die normaal voor 17-weekse hennen worden gebruikt. Op zich is het uithalen van de dieren uit de kooien en het in de containers plaatsen goed verlopen. Ongeveer 20 hennen liepen naar afloop los en het werken met 8 weken oude dieren gaf geen extra problemen. In elke container werden 32-35 hennetjes per vakje ingeladen. Bij aankomst op het grondbedrijf bleek dit te veel te zijn geweest. Er werden ongeveer 100 dieren dood

in de containers aangetroffen en een aantal dieren bleken kreupel te zijn. Op het bedrijf zijn de dieren dan ook zo snel mogelijk uit de containers gehaald en losgelaten in de 3 stallen.

De temperatuur was de eerste paar dagen ingesteld op 20°C. In de stal met strooisel aan twee kanten van het rooster is enkele dagen langer bijverwarmd, tot een streef temperatuur van 18°C. In deze stal was het voor de opfokker het moeilijkst de dieren op het rooster te krijgen. De eerste twee nachten heeft hij dan ook het licht aan moeten laten. Pas nadat hij op de derde avond één kant van het rooster had afgezet met gaas kon hij alle dieren op het rooster krijgen. In de daaropvolgende nachten heeft dit verder geen problemen opgeleverd.

Waarschijnlijk als gevolg van de problemen in de eerste week bleef de koppel in deze stal achter bij die in de andere stallen. Ze oogden wat minder uniform en er was langer een “kuiken” geluid te horen. In de stallen met strooisel aan één kant van het rooster moest alleen de eerste nacht het licht aangelaten worden. Hier maakten de dieren na de eerste dagen een goede indruk. Op de dag van overplaatsen en de dag erna werden er nogal wat dieren doodgedrukt op het rooster, langs de zijkanen en vooral in de hoeken. Nadat in de hoeken plasticzakken waren opgehangen was het probleem daar over. In de eerste 2 dagen was de uitval ca.1,6%; hierdoor en door de verhoogde uitval in de laatste week op de batterij is de totale uitval hoog (zie tabel 1). In de eerste

weken werden verder extra rondrinkers bijgeplaatst om de dieren zo snel mogelijk te laten herstellen van het overplaatsen. Geleidelijk aan werden de meeste rondrinkers in de verdere opfok weer afgesloten

Het verdere verloop van de opfok

De bezettingen in de strooisel/rooster stallen waren als volgt:

- bezetting 12,5 hennen per m²
- 5,8 cm voergoot per hen
- 6 cm zitstok lengte
- 11-12 hennen per nippel*

* = nippelleidingen en ringen met 8 nippels boven de rondrinkers.

Eén daglichtstal werd natuurlijk geventileerd, de andere twee daglichtstallen mechanisch.

De eerste 9 dagen na overplaatsen werd Amprolium door het voer verstrekt. De dieren ondergingen een wormkuur (met flubendazole) gedurende de laatste 11 dagen van de opfok.

De opfok op het grondbedrijf is na de eerste dagen verder goed verlopen.

Op de dag van overplaatsen was 2/3 deel van de ruiters met zitstokken geplaatst. Na de PD- en ILT-enting (leeftijd 11 weken en 3 dagen) werden de overige zitstokken bijgeplaatst.

De dieren maakten al snel een goed gebruik van de zitstokken. In de laatste week werd een vijftal dieren in de spanten aangetroffen. Dat dit er niet meer waren komt waarschijnlijk omdat de hen-

Tabel 1: Uitval en voerverbruik op de batterij (0-8 wkn) en in strooisel/roosterstallen (9-15 wkn).

	Batterij	Grond	Totaal
Uitval (%)	4,4 *	3,8	8,2
Voerverbruik (kg/aanwezige hen)	1,41	2,92	4,33
Voerverbruik (kg/afgeleverde hen)			4,47

* = inclusief 1,3 % hanen.

nen slechts 7 weken in deze stallen gehuisvest waren. De koppel ontwikkelde zich voorspoedig. Het gemiddeld gewicht (1076 gr) op het einde van de opfok lag 46 gram boven de norm. In stal 1 bleef de uniformiteit (72 %) achter bij die van de koppels in de andere stallen, mogelijk als gevolg van de problemen in de eerste week na het overplaatsen. Gemiddeld werd een uniformiteit (+/- 10 %) behaald van 79 %; dit is iets lager

dan de norm voor 17 weken leeftijd (80 %).

Het voerverbruik lag 0,3 kg per afgeleverde hen boven de norm (zie tabel 1).

Het vangen van de hennen (15 weken leeftijd) op het grondbedrijf is vlot verlopen. Dit werk startte om 5.00 uur. Een viertal ploegen van 4 tot 5 mensen vingden groepjes hennen op in in een soort vanghek en plaatsten de dieren in de containers.

Samenvatting

Met het opfokken van hennen voor het etagesysteem in aangepaste strooisel/roosterstallen zijn tot nu toe goede ervaringen opgedaan. Hiernaast werden de dieren een ronde gedurende de eerste 8 weken op een batterij opgefokt, waarna ze werden overgeplaatst naar strooisel/roosterstallen met zitstokken en drinknippels. Gebleken is dat deze manier van werken goed mogelijk is, ondanks de opgetreden problemen rond het overplaatsen.

